

केंद्र पुरस्कृत प्रजनन व बाल आरोग्य
आरसीएच कार्यक्रम टप्पा-२
जननी सुरक्षा योजनेच्या
अंमलबजावणीबाबत सुधारीत मार्गदर्शक सूचना..

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक जसुयो २००६/प्र.क्र.१७५/कु.क३
मंत्रालय, मुंबई - ४०००३२
दिनांक: २२ डिसेंबर, २००६

- वाचा:- १) शासन परिपत्रक सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक जसुयो २००५/६७०/प्र.क्र.१७१/कु.क.-३ दि.२६ ऑक्टोबर २००५
- २) शासन परिपत्रक सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.जसुयो २००५/६७०/प्र. क्र.१७१/कु.क.३ दि.१४ ऑगस्ट २००६.
- ३) शासन परिपत्रक सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.जसुयो २००५/६७०/प्र. क्र.१७१/कु.क.३ दि.१२ सप्टेंबर २००६
- ४) आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालय, कुटुंब कल्याण विभाग, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.डीओ नं.झेड १४०१७/१/२००५ -एनएमबीएस/जेएसवाय-पीटी दि.३१ ऑक्टोबर २००६.

शासन परिपत्रक : केंद्र शासनाच्या आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालयाने राष्ट्रीय मातृत्व लाभ योजनेच्या ऐवजी जननी सुरक्षा योजना सन २००५-०६ पासून राज्यातील ग्रामीण भागात कार्यान्वित केली आहे. तसेच सदर योजना सन २००६-०७ पासून शहरी भागात देखील चालू केली आहे. भारत सरकारने या योजनेची अंमलबजावणी करण्यासाठी वेळोवेळी मार्गदर्शक सूचना दिल्या होत्या. त्यानुसार राज्य शासनाने शासन परिपत्रकाद्वारे सदर मार्गदर्शक सूचनांची अंमलबजावणी करण्यासाठी यापूर्वी सर्व संबंधितांना निर्देश दिले होते.

केंद्र शासनाचे दि.३१ ऑक्टोबर, २००६ च्या परिपत्रकाद्वारे या योजनेमध्ये आणखी काही सुधारणा केल्याचे कळविले आहे. त्यानुसार या योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी राज्य शासनाने यापूर्वी निर्गमित केलेली सर्व शासन परिपत्रके या परिपत्रकाद्वारे रद्द करण्यात येत असून या शासन परिपत्रकाद्वारे एकत्रित सुधारित मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात येत आहे. या शासन परिपत्रकाची अंमलबजावणी हे परिपत्रक निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून करावी.

१. योजनेचे उद्दीष्ट:-

राज्यातील ग्रामीण व शहरी भागातील (मुख्यतः चाळी, झोपडपट्टी व गलिच्छ वस्ती इत्यादी) दारिद्र्य रेषेखालील व अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या महिलांचे आरोग्य संस्थांमध्ये होणाऱ्या प्रसूतीचे प्रमाण वाढविणे व माता मृत्यू व अर्भक मृत्यूचे प्रमाण कमी करणे असे आहे.

२. लाभार्थी पात्रता:

- १) अ) ग्रामीण भागातील सदर गर्भवती महिला दारिद्र्य रेषेखालील असल्याचे कागदपत्र उपलब्ध नसल्यास संबंधित तहसिलदार / तलाठी किंवा ग्रामपंचायतीने दिलेले प्रमाणपत्र/ पुरावा ग्राह्य धरण्यात यावा.

ब) तसेच, शहरी भागातील गर्भवती महिला दारिद्र्य रेषेखालील असावी. लाभासाठी दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबासाठी दिलेली नोंदणी पत्र किंवा शिधापत्रिका सादर करावी लागेल. सदर कागदपत्र उपलब्ध नसल्यास त्या प्रभागाचे प्रभाग अधिकारी किंवा विशेष कार्यकारी दंडाधिकारी, नगरसेवक यांनी दिलेले प्रमाणपत्र/ पुरावा ग्राह्य धरावा.

- २) सदर योजनेचा लाभ अनुसूचित जाती (अ.जा.) व अनुसूचित जमातीच्या (अ.ज.) सर्व (दारिद्र्य रेषेखाली असो किंवा नसो) लाभार्थींना देय होईल.
- ३) सदर लाभार्थी महिलेचे वय प्रसवपूर्व नोंदणी (ए.एन.सी.) करतांना कमीत कमी १९ वर्षे असावे.
- ४) सदर योजनेचा लाभ दोन जिवंत अपत्यांपर्यंतच देय राहील.
- ५) बाळंतपण घरी झाले तरी सुद्धा रु.५००/- एवढे अनुदान फक्त दारिद्र्य रेषेखालील लाभार्थींना देय राहील. परंतु यासाठी लाभार्थीने दारिद्र्य रेषेखाली असल्याचे व वयाचे प्रमाणपत्र सादर करणे अत्यावश्यक आहे.

घरी झालेल्या बाळंतपणाची माहिती आरोग्यसेविकेस, तात्काळ मिळणे आवश्यक असल्याने तिने अंगणवाडीसेविका, दाई, पाडा स्वयंसेवक, आरोग्यरक्षक, इत्यादी गावपातळीवर काम करणारे कर्मचारी यांच्या मदतीने प्रत्येक बाळंतपणाची माहिती मिळेल याची दक्षता घ्यावी. अनुदानाचे वाटप हे फक्त आरोग्यसेविका, अंगणवाडीसेविका किंवा तत्सम कार्यकर्त्यांकडूनच करावे.

३. योजनेअंतर्गत मिळणारे लाभ :-

१) ग्रामीण क्षेत्राकरीता:-

बाळंतपणासाठी शासकीय ग्रामीण आरोग्य संस्थेत लाभार्थी आल्यावर लगेच रु.५००/- एवढे एक रक्कमी अनुदान फक्त लाभार्थींनाच द्यावे. तसेच आरोग्य संस्थेमध्ये बाळंतपण झाल्यानंतर ~~सदर संस्थेने~~ सदर संस्थेने लाभार्थीस रु.२००/- एवढे अतिरिक्त अनुदान देखील द्यावे.

शहरी क्षेत्राकरीता :-

बाळंतपणासाठी शासकीय/स्थानिक आरोग्य संस्थेत लाभार्थी आल्यावर लगेच लाभार्थींना रु.५००/- एवढे एक रक्कमी अनुदान द्यावे. तसेच आरोग्य संस्थेमध्ये बाळंतपण झाल्यानंतर सदर संस्थेने लाभार्थीस रु.१००/- एवढे अतिरिक्त अनुदान देखील द्यावे.

- २) तालुकास्तरावर प्रत्येक तालुक्यात /नगरपालिका स्तरावर एकात्मिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण सोसायटी यांनी सिझेरीयन सेक्शनसाठी सर्व सोईसुविधा उपलब्ध असलेल्या कमीत कमी दोन खाजगी रुग्णालयांना मान्यता द्यावी. तसेच महानगरपालिका क्षेत्रात रुग्णालयांना या प्रयोजनार्थ मान्यता द्यावी.

- ३) सदर महिलेच्या गरोदरपणातील किंवा प्रसूतीकाळातील बाळंतपणाकरिता (caesarian section) शस्त्रक्रिया करावयाची झाल्यास व त्यासाठी शासकीय रुग्णालयात तज्ञ वैद्यकीय अधिकाऱ्याची सेवा उपलब्ध नसल्यास खाजगी तज्ञ वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना त्यांची सेवा देण्यासाठी रु.१५००/- पर्यंतचे मानधन किंवा उक्त शस्त्रक्रिया मान्यताप्राप्त खाजगी रुग्णालयात झाल्यास रु.१५००/- पर्यंतचे अनुदान खाजगी रुग्णालयास देय होईल. खाजगी रुग्णालयात सिझेरीयन सेक्शनसाठी रु.१५००/- पेक्षा जास्त अतिरिक्त होणारा खर्च लाभार्थींना स्वतः करावा लागेल.

आंगणवाडीसेविका किंवा तत्सम कार्यकर्त्याकडून लाभार्थ्यास अनुदानाचे प्रतिपूर्ती किंवा वाटप करावे.

- १०) दिनांक २६ ऑक्टोबर २००५ शासन परिपत्रक व दिनांक १४ ऑगस्ट २००६ च्या शासन परिपत्रकातील मार्गदर्शक सूचनांनुसार लाभार्थ्यांना रोखीने देय असलेली रक्कम रु.५००/- टप्प्याटप्प्याने देण्यात येत होती. सदर मार्गदर्शक सूचनांमध्ये आता बदल झाल्याने काही लाभार्थ्यांना एकूण रु.५००/- पैकी काही रक्कम (part payment) अदा केलेली असेल अशा प्रकरणांमध्ये उर्वरित रक्कम देखील त्या लाभार्थ्यांना अदा करावी. ज्या प्रकरणामध्ये आरोग्य संस्थेअंतर्गत बाळंतपण झालेले असते अशा प्रकरणातील लाभार्थ्यांना संपूर्ण लाभ म्हणजे ग्रामीण क्षेत्राकरिता रु.७००/- शहरी क्षेत्राकरिता रु. ६००/- इतके देय आहे.

४. योजनेच्या अंमलबजावणीची कार्यपद्धती:-

- १) ग्रामीण क्षेत्रातील उपकेंद्रे, प्रा.आ.केंद्र इत्यादीची तसेच शहरी क्षेत्रातील महानगरपालिका/ नगरपालिका/लष्करी छावणी/ नागरी कु.क.केंद्र/नागरी केंद्र /डिस्पेन्सरी ग्रामीण रुग्णालय शासनमान्य खाजगी रुग्णालये येथील (आरोग्यसेविका/ वैद्यकीय अधिकारी/ डॉक्टर/ कर्मचाऱ्यांनी) शासनाने दिलेल्या, एससीएच व जसुयो कार्डवर पात्र असलेल्या सर्व गर्भवती महिला लाभार्थ्यांची नोंदणी करून विहित नमुन्यातील अर्ज, आवश्यक त्या पुराव्यासह भरावा. सदर लाभार्थ्यास विहित नमुन्यातील प्रसूतीपूर्व नोंदणीचे कार्ड देऊन त्यावर आवश्यक त्या नोंदी कराव्यात.
- २) नोंदणी केलेल्या लाभार्थ्यांना जवळच असलेल्या शासकीय/ स्थानिक/ मान्यताप्राप्त खाजगी आरोग्य संस्थेमध्ये येथे प्रसूती करण्यासाठी प्रवृत्त करावे. त्याचप्रमाणे त्यांना प्रसूती करण्यासाठी इच्छित ठिकाणच्या जवळपासच्या आरोग्य संस्थांबाबत माहिती द्यावी.
- ३) तसेच मान्यताप्राप्त खाजगी प्रसूतीगृहांच्या मालकांना या योजनेची माहिती द्यावी.
- ४) दरमहा मान्यताप्राप्त खाजगी रुग्णालयांने खालीलप्रमाणे जननी सुरक्षा योजनेचा अहवाल वैद्यकीय अधिकारी यांना सादर करावा-
 - अ) प्रसवकालीन गुंतागुंतीवर उपचार केलेल्या लाभार्थ्यांची माहिती
 - ब) एकूण प्रसूत झालेल्या मातांची माहिती
 - क) आरोग्य सेविकेकडून आलेल्या संदर्भ चिठ्ठ्या पडताळणीसाठी
- ५) या योजनेची संबंधित क्षेत्रातील दर्शनीय भागात जवळच्या कार्यरत आरोग्य/ प्रथम संदर्भ सेवा संस्थांची व त्यामधील सेवांची माहिती बोर्डवर/ भिंतीवर रंगवून प्रसिध्द करावी.
- ६) शहरी आणि ग्रामीण भागातील कार्यरत असलेल्या आंगणवाडी सेविका, सहाय्यक परिचारीका एव. प्रसाविका, स्वयंसेवी संघटना, लोकप्रतिनिधी यांनी या योजनेची माहिती लाभार्थ्यांना देण्यासाठी त्यांना प्रोत्साहित करावे.
- ७) जननी सुरक्षा योजनेसाठी उपकेंद्र क्षेत्राकरिता आवश्यक ती रक्कम बँकतून काढण्याचे अधिकार फक्त आरोग्य सेविकांना राहतील.
- ८) केंद्र शासनाने प्रशासकिय खर्चासाठी मिळालेल्या वार्षिक अनुदानाचे ४ टक्के निधी स्थानिक पातळीवर व १ टक्का निधी राज्य पातळीवर खर्च करण्यासाठी दिलेला असून त्यामधून प्रसिध्दी माध्यमाचा खर्च भागवावा.
- ९) सदर योजनेअंतर्गत लाभ दिलेल्या लाभार्थ्यांची नावे व अनुदानाचा तारखेसह संबंधित आरोग्य संस्था यांनी जनतेस सहज दिसेल अशा ठिकाणी फलकावर लावावा.
- १०) सदर योजनेसाठी राज्यस्तरीय प्रजनन व बाल आरोग्य सोसायटीकडून जिल्हा स्तरीय/ मनपा स्तरीय एकात्मिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण सोसायटीस रोख स्वरूपात

वर नमूद केल्याप्रमाणे खाजगी रुग्णालयांची सेवा वेण्याकरिता लाभार्थ्यांकडे दारिद्र्य रेषेखाली असल्याचे/ अ.जा. किंवा अ.ज. असल्याचे प्रमाणपत्र व आरोग्य सेविका/वैद्यकीय अधिकारी यांची संदर्भ चिठ्ठी आवश्यक राहिल. खाजगी संस्थेत होणारा कोणताही अतिरिक्त खर्च हा लाभार्थ्याने स्वतः करावा. परंतु आपातकालीन परिस्थितीत ही शस्त्रक्रिया पुर्वनियोजित नसल्यास किंवा जननी सुरक्षा योजना अनुदान वाटपासाठी जबाबदार वैद्यकीय अधिकारी/आरोग्य सेविका यांची बाळंतपणाकरिता शस्त्रक्रियेसाठी संदर्भ चिठ्ठी नसल्यास मान्यताप्राप्त खाजगी रुग्णालयाला वरीलप्रमाणे आर्थिक सहाय्य देतांना लाभार्थ्याचा पत्ता व दारिद्र्य रेषेखालील /अ.जा. किंवा अ.ज. असल्याची खातरजमा करावी. सदर खाजगी रुग्णालयांनी मानधनासाठी मागणी करताना दारिद्र्यरेषेखालील/ अ.जा. किंवा अ.ज. असलेले लाभार्थीवर शस्त्रक्रिया केल्याबाबतचा पुरावा संबंधित आरोग्य अधिकाऱ्याकडे सादर करावा.

४) तसेच, उपलब्धतेनुसार इतर खाजगी संस्था ज्या बॉम्बे नर्सिंग होम ॲक्ट अंतर्गत नोंदणीकृत आहेत व जेथे प्रसूतीपूर्वी तपासणी व नॉर्मल डिलीव्हरी इत्यादीसाठी सर्व सोईसुविधा उपलब्ध असतील त्या संस्थांना सुध्दा मान्यता द्यावी. तथापि, सदर खाजगी संस्था यांना शासननाकडून कोणत्याही प्रकारचे सहाय्य देण्यात येणार नाही. सदर खाजगी संस्थांमध्ये लाभार्थी जाऊ शकते. परंतु प्रसूतीपूर्व तपासणी किंवा नॉर्मल डिलीव्हरीसाठी अतिरिक्त होणारा खर्च लाभार्थ्यांनी स्वतः करावा.

५) वरील मुद्दा क्रमांक ३ व ४ मध्ये नमूद केल्यानुसार मान्यताप्राप्त खाजगी संस्थेकडून लाभार्थ्यांनी बाळंतपण करून घेतल्यास सदर खाजगी संस्थेमार्फत उपलब्ध करून दिलेले discharge slip व इतर पुरावा सादर केल्यावर त्या क्षेत्रातील संबंधित शासकीय/ स्थानिक आरोग्य संस्थांनी लाभार्थ्यांना अनुज्ञेय अनुदानाची ७ दिवसांच्या आत अदायगी करावी.

६) वरील प्रकरणी ग्रामीण क्षेत्रातील जर शासकीय आरोग्य संस्थेत तज्ञ वैद्यकीय अधिकाऱ्याची सेवा उपलब्ध नसल्यास जवळच्या इतर शासकीय रुग्णालयातील आरोग्य संस्थातील शासकीय तज्ञांची सेवा उपलब्ध करून घ्यावी. अशा तज्ञांना देखील प्रवास व सादिल खर्चासाठी रु. १५००/- पर्यंत अनुदान देय होईल. जिल्हा आरोग्य अधिकाऱ्यांनी सदर प्रकरण हाताळण्याकरिता त्यांच्या जिल्ह्यातील शासकीय तज्ञांची यादी तयार करावी. तसेच अशा प्रकरणांचा सूक्ष्म आराखडा तयार करावा.

७) लाभार्थीची प्रसूती शासकीय अथवा मान्यताप्राप्त खाजगी आरोग्य संस्थेत झाल्यास ग्रामीण भागासाठी लाभार्थ्यांना रु. २००/- आणि शहरी भागासाठी रु. १००/- एवढी रक्कम अतिरिक्त सहाय्यक अनुदान म्हणून देय होईल. याची माहिती गरोदरपणात तपासणीच्यावेळी समुपदेशन करतांना लाभार्थ्यांना द्यावी, म्हणजे घरी बाळंतपण झाल्यास आपण अतिरिक्त सहाय्यक अनुदान मिळण्यापासून वंचित राहू हे त्यांना कळेल.

८) बाळंतपणासाठी माहेरी किंवा इतर ठिकाणी जाणाऱ्या गरोदर मातांना आर्थिक सहाय्यक अनुदान त्या प्रसूत होतील त्या शासकीय संस्थांकडून दिले जावे. अनुदानाची रक्कम व त्यांच्या राहण्याचे ठिकाण लाभार्थी बरोबर असणाऱ्या आरोग्य सेविकेच्या संदर्भ चिठ्ठी वरून ठरवावी. म्हणून प्रत्येक गरोदर मातेने लाभ मिळण्यासाठी नेहमी रहात असणाऱ्या ठिकाणच्या आरोग्यसेविका/ वैद्यकीय अधिकारी यांच्याकडून संदर्भ चिठ्ठी घ्यावी. या संदर्भ चिठ्ठी मध्ये माता बाल संगोपन कार्ड (MCH card), जननी सुरक्षा योजना (जसुयो) कार्ड, तसेच गरोदरपणातील मिळणाऱ्या सेवा यांचा उल्लेख असावा. ९) संदर्भ सेवेसाठी किंवा प्रसूतीसाठी वाहन व्यवस्थेकरिता सुध्दा जसुयोसाठी उपलब्ध असलेल्या रक्कमेचा वापर करता येईल. ज्यावेळी लाभार्थ्यांना संदर्भ सेवेसाठी किंवा प्रसूतीसाठी वाहन व्यवस्थेची आवश्यकता भासेल, त्यावेळी आरोग्यसेविका/

स्वतंत्रपणे अनुदान देण्यात येईल सदर अनुदानाच्या खर्चाचे तक्ते व उपयोगिता प्रमाणपत्र तपासून आवश्यकतेनुसार वरील अनुदान वितरीत करावे.

- ११) अ) जिल्हा एकात्मिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण सोसायटी यांनी प्राथमिक आरोग्य केंद्र/ रुग्ण कल्याण समिती मार्फत सर्व उपकेंद्रांना सदर अनुदानाचे वितरण करावे.
ब) तसेच जिल्हा एकात्मिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण सोसायटी यांनी सर्व जिल्हा शल्यचिकित्सक/रुग्ण कल्याण समिती मार्फत सर्व नगरपालिकांना वितरीत करावे. शहरी भागात जेथे नागरी आरोग्य केंद्र आहे, तेथूनच सर्व खाजगी रुग्णालयातील लाभ घेणाऱ्या लाभार्थींना सहाय्यक अनुदान वाटप करण्यात यावे. ज्या कार्यक्षेत्रात नगरपालिका/ नागरी आरोग्य केंद्र नाहीत, त्या क्षेत्रात नगरपालिका दवाखाना अथवा जवळचे ग्रामीण रुग्णालय/कुटीर रुग्णालयातून सदर सहाय्यक अनुदान वितरित करावे.
- १२) वरील सर्व अनुदान वेळेवर देण्यासाठी ग्रामीण क्षेत्रातील उपकेंद्र, प्रा.आ.केंद्र व शहरी भागातील महानगरपालिका/नगरपालिका/ लष्करी छावणी हद्दीतील नागरी आरोग्य केंद्र येथील आरोग्यसेविका/ आरोग्य अधिकाऱ्यांकडे रु.५०००/- अग्रधन कार्यपद्धतीने (Imprest System) नियमितपणे अग्रिम उपलब्ध राहिल. ज्या शहरी भागात नागरी आरोग्य केंद्र नसेल तेथे वैद्यकीय अधिकारी, नगरपालिका दवाखाना किंवा जवळचे ग्रामीण अथवा कुटीर रुग्णालय यांच्याकडे अग्रधन म्हणून रु.५०००/- एवढा निधी उपलब्ध राहिल यांची संबंधितांनी खात्री करावी.
- १३) जिल्हा /मनपा एकात्मिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण राज्यस्तरीय प्रजनन व बाल आरोग्य सोसायटीला भौतिक लक्ष्य व आर्थिक खर्चाचे मासिक अहवाल तसेच त्रैमासिक अहवाल पुढील महिन्याच्या १५ तारखेपर्यंत अतिरिक्त संचालक, कुटुंब कल्याण ब्युरो, पुणे व शासनास सादर करावेत. तसेच प्रत्येक आर्थिक वर्षाच्या खर्चाचे व्यवहारा सनदी लेखा परिक्षक नेमून, लेखा परिक्षित करून त्याचा अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र पुढील वर्षाच्या ३१ जुलै पर्यंत सादर करावे.
- १४) प्रजनन व बाल आरोग्य टप्पा - २ (RCH-II) अंतर्गत आरसीएच मध्ये जननी सुरक्षा योजनेसाठी उपलब्ध अनुदानातून सदर खर्च भागविण्यात यावा.

५. योजनेचे संनियंत्रण:-

महानगरपालिका आणि जिल्हा एकात्मिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण सोसायटी यांनी सदर योजनेची अंमलबजावणी करण्यासंबंधीचा तपशिलवार आराखडा तयार करावा. या आराखड्यामध्ये खाजगी वैद्यकीय तज्ञांच्या सेवा, खाजगी रुग्णालयांच्या सेवा इत्यादी सेवांचे नियोजन करण्यात यावे. आवश्यकतेनुसार या आराखड्यामध्ये वेळोवेळी सुधारणा करावी.

सूक्ष्म जन्म आराखडा :

प्रत्येक प्राथमिक आरोग्य केंद्रातील आरोग्य अधिकाऱ्यांनी, उपकेंद्रातील आरोग्य सेविकेने तसेच नागरी क्षेत्राकरिता संबंधित आरोग्य केंद्राच्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी आपल्या क्षेत्रातील गरोदर मातांबाबतची सर्व माहिती होण्यासाठी सोबत जोडलेल्या सहपत्रानुसार सूक्ष्म जन्म आराखडा तयार करावा.

६. तक्रार निवारण अधिकारी :-

सदरहु योजनेची अंमलबजावणी करतेवेळी संबंधित अधिकाऱ्यांच्या कार्यक्षेत्रात उद्भवणाऱ्या अडचणी, तक्रारी, समस्या इत्यादी प्रश्न सोडविण्यासाठी खालीलप्रमाणे तक्रार निवारण अधिकारी नियुक्त करण्यात येत आहेत:-

- अ) राज्य स्तरावर - उपसंचालक (सुश्रुषा)
अ) जिल्हास्तरावर - उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (महिला बाल कल्याण), जिल्हा परिषद
अ) महानगरपालिका कार्यक्षेत्रासाठी - उप आयुक्त, (महिला बाल कल्याण), महानगरपालिका
अ) तालुकास्तरावर - बालविकास प्रकल्प अधिकारी

वरील तक्रार निवारण अधिकाऱ्यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील तक्रारींचे तातडीने निवारण करून सदर योजनेची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करावी.

अत्यंत महत्वाचे :-

- अ) वरील प्रक्रियेशी विसंगत खर्च स्वीकारला जाणार नाही आणि झालेला खर्च जसुयोसाठी न्याय्य धरला जाणार नाही. बाळंतपणाच्या पुर्वी ७ दिवसाच्या आधीचे आणि बाळंतपणानंतर ७ दिवसानंतर लाभार्थींना दिलेले सर्व सहाय्यक अनुदान हे ग्राह्य धरले जाणार नाही.
- ब) अनुदान वाटपाचे व्हाउचर व जसुयो कार्डवर लाभार्थीस अनुदान वाटप केल्याची तारीख लिहून प्रमाणीत करावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(शोमिता विश्वास)

महाराष्ट्र शासनाचे सह सचिव

प्रति,

सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सचिव, सामाजिक न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सचिव, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास प्रकल्प, नवी मुंबई
संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (५ प्रती)
महासंचालक, राजमाता जिजाऊ माता व बाल आरोग्य पोषण मिशन, औरंगाबाद
संचालक तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य मिशन, मुंबई
अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा, कुटुंब कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
जिल्हाधिकारी तथा अध्यक्ष, जिल्हा एकात्मिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण सोसायटी (सर्व जिल्हे)
मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद तथा उपाध्यक्ष जिल्हा एकात्मिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण सोसायटी (सर्व जिल्हे)
सहसंचालक (रुग्णालये) आरोग्य सेवा, मुंबई
उपसंचालक, आरोग्य सेवा, विभागीय मंडळे (सर्व)
विभागीय आयुक्त (सर्व)
सचिव, केंद्रशासन, आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालय, नवी दिल्ली (पत्राने)
विभागीय संचालक, (कुटुंब कल्याण) केंद्रशासन, ८४/२ पर्वती पहिला मजला दर्पण बिल्डींग सहकारनगर, पुणे
प्रशासक/ महानगरपालिका आयुक्त (सर्व महानगरपालिका)
आरोग्य अधिकारी महानगरपालिका (सर्व)
मुख्याधिकारी, नगरपालिका (सर्व)
जिल्हा शल्य चिकित्सक, सर्वोपचार रुग्णालय, (सर्व)
जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, (सर्व)
विशेष अधिकारी कुटुंब कल्याण युनिट, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, वॉर्ड ४ दक्षिण परेल मुंबई १२
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई यांना विनंती की या योजनेस राज्यात सर्वत्र व्यापक प्रसिध्दी देण्यात यावी.
निवड नस्ती, कार्यासन कु.क. ३

राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियानांतर्गत
आशा स्वयंसेविकांना प्रोत्साहनपर
रक्कम अदा करण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
शा.परिपत्रक क्र. राग्राअ २००९/प्र.क्र १०८ / आरोग्य - ७ अ
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
मंत्रालय, मुंबई
दिनांक :- ०१ जानेवारी, २०१०

- वाचा:- १) राज्य आरोग्य सोसायटी यांचे पत्र क्र. राग्राअ/ आशा / ०७ दि. २३/११/०७
२) शासन परिपत्रक समक्रमांक दि. ११/६/२००९
३) राज्य आरोग्य सोसायटी यांचे परिपत्रक राग्राआअ/आशा/कक्ष २३/ ९४२४/५७/०९
दि. २९/०९/२००९

शासन परिपत्रक - राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियानांतर्गत आदिवासी व बिगर आदिवासी क्षेत्रामध्ये आशा स्वयंसेविकांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. त्या स्वयंसेविकांना जननी सुरक्षा योजनेअंतर्गत प्रोत्साहनपर रक्कम देण्यात येते. दि. २९/०९/०९ रोजीच्या राज्य आरोग्य सोसायटीच्या परिपत्रकातील अ. क्र. १ मध्ये दुरुस्ती करण्यात येत असून या संदर्भात आता पुढीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

अ) आदिवासी क्षेत्रातील आशा स्वयंसेविकांना जननी सुरक्षा योजनेअंतर्गत रु. ६००/- प्रोत्साहनपर रक्कम पुढीलप्रमाणे देण्यात यावी.

१. आशा स्वयंसेविका गरोदर मातेला बाळंतपणासाठी नजीकच्या आरोग्य संस्थेमध्ये घेऊन जाईल, त्यावेळी वाहतूकीसाठी खर्च रु. २५०/- तिला देय राहील.

२. गरोदर मातेला बाळंतपणासाठी आरोग्य संस्थेमध्ये घेऊन येण्यासाठी प्रोत्साहनात्मक रक्कम म्हणून रु. २००/- आशा स्वयंसेविकांना देय राहतील. तथापि ती रक्कम प्रसूती नंतर माता व बालकाला दिलेल्या भेटीनंतर तसेच बालकाला बीसीजी लस मिळाल्यानंतर पण प्रसूतीनंतर सात दिवसांचे आत देण्यात यावी.

३. गरोदर मातेला बाळंतपणासाठी आरोग्य संस्थेत घेऊन आल्यानंतर ती सदर संस्थेमध्ये गरोदर मातेसोबत राहिल्यास त्या ठिकाणी रहाण्या व जेवणासाठी इत्यादी खर्च रु. १५०/- इतकी रक्कम आशा स्वयंसेविकेला देण्यात येईल.

अतिरिक्त संचालक (कु. क.)-सेल

अ. क्र. ६५९८ ता. ६-१-२०१०

अतिरिक्त संचालक

ब) बिगर आदिवासी क्षेत्रातील आशा स्वयंसेविकांना जननी सुरक्षा योजनेअंतर्गत रु. २००/- प्रोत्साहनपर रक्कम पुढील अटीच्या अधीन राहून देण्यात यावी.

१. आशा कार्यकर्ती यांनी खात्री करावी की, गरोदर स्त्रियांनी नोंदणी व किमान ४ वेळा प्रसूतीपूर्व तपासणी व्हावी. प्रसूतीपूर्व तपासणी अंतर्गत रक्तदाब तपासणी, वजन, धनुर्वात प्रतिबंधक इंजेक्शन, हिमोग्लोबिन तपासणी, आय.एफ.ए. गोळ्या, लघवी तपासणी इ. चा समावेश आहे.

२. आशा यांनी महिलेला प्रसूतीसाठी आरोग्य संस्थेमध्ये घेऊन जाणे.

३. प्रसूतीपश्चात ०, ३, ७, व्या दिवशी माता व बालकांची भेट घेऊन तपासणी करून घेणे.

४. नवजात अर्भाच्या जन्मानंतर ६, १० व १४ आठवड्यात आवश्यक लसीकरण करणे.

३. राज्य आरोग्य सोसायटीचे दि. २९ सप्टेंबर, २००९ चे परिपत्रकान्वये आदिवासी व बिगर आदिवासी क्षेत्रातील आशांना जननी सुरक्षा योजनेअंतर्गत गरोदर मातांनी संस्थात्मक प्रसूतीसाठी प्रवृत्त केल्यास रु. २००/- मानधन देण्यात येईल, असे कळविण्यात आले आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(*Winita*)

(शोमीता बिश्वास)
सह सचिव

प्रत

१) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद

२) अभियान संचालक, रा.ग्रा.आ.अ, मुंबई

३) संचालक, आरोग्य सेवा संवालेनालय, आरोग्य भवन, मुंबई

४) अतिरिक्त संचालक, राज्य कुटुंब कल्याण कार्यालय, पुणे

५) सर्व उप संचालक, आरोग्य मंडळ

६) सर्व कार्यक्रम प्रमुख

७) जिल्हा आरोग्य अधिकारी / सर्व जिल्हा शल्य चिकित्सक, जिल्हा परिषद

८) मा.मंत्रि (आरोग्य) / मा.राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे रेवेजिंगी खाते

९) स.मु.स. (आ.व.कु.क.) / आयुक्त (कु.क.) / सहसचिव (आरोग्य) यांचे खाते

१०) आ.व.अ. / उ.व. नि.नटी